

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

De Motu coeli. Cap. 7.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

tur. Nam cœlum, & mundus dicuntur esse nata secus moueri; nō quidem propriè, nec quia ad oppositum, vel ad alium motum sint procliuia, & violentia detineantur: sed solūm id est verum cum negatione; quatenus illū motum, & ordinem, non ex se habent; sed ab alio recipiunt; & propterea simplicia corpora, ante mundi productionem, fluctuare, & inordinatè moueri dicebantur. Insuper cœlestia, cū sint solubilia, dicuntur diuina voluntate detineri, ne soluantur; vt in præcedentibus declaratum est: quæ minimè est violentia contraria naturæ; sed diuina, supra naturam, & naturæ apprimè salutaris. Insuper, anima mundi, & cœlorum, quamuis semper sint coniunctæ cū corpore; attamen simul etiam sunt seiunctæ, coniunctæ cum mente, & supra cœlum eleuatæ; in qua eleuatione beantur semper, & æterna fœlicitate fruuntur.

De motu Cœli.

CAP. VII.

œlum moueri, & motum eius esse in orbem, conueniunt profectō viri sapientes: at in attinentibus ad eius motum, variæ occurrunt difficultates. Quæritur primò, cur cœlum moueatur in orbem. Dicendum est, multiplici de caussa id euenire; nam primò id euenit ratione mobilis: cū enim cœlum sit rotundum, motu in orbem mobili respondente debuit moueri;

T 4

insuper, cū cœlum sit corpus primum, & præstantissimum; motu primo, & præstantissimo moueri debuit; huiusmodi est motus in orbem: præterea, cū cœlum nunquam debeat mutare locum, sed semper in eodem reperiri; ne violentiæ subiiciatur, iure solū debuit in suo loco reuolui. Secundò, ratione finis: nam motus cœli debuit esse in orbem; ut posset esse vnus, æternus, & continuus: insuper, ut omnia in eodem ordine, & gradu conseruaret; eaque intra se ambiendo perficeret: præterea, ut vnà statum, & immobilitatem primi principij patefaceret: cœlum enim, & mundus, quamuis moueatur, tamen vnà cum motu seruantur immobilia: insuper, ut motus cœli esset velocissimus; motus enim in orbem, velocissimus est: demum, ut esset magis confimilis, & partibus præditus exacta proportione iunctis. Tertiò, ratione efficientis: nam initium motus est anima mentis compos, anima motu quodam transeunte nata est mouere: ac ob nexum cum mente, quæ mens in se conuertitur, & orbem cōstituit, mouet in orbem: insuper, ob nexum cum primo principio ita mouet; quæ enim cū primo principio neētantur, pendēt ab eo, redeuntque in illud; ex quibus spiritalibus conuersionibus pendet primò cœli, & mundi rotunditas; mox confurgit hæc cœli corporea conuersio. Aristoteles in primo de anima, in cont. 45. & sequentibus, inuehitur in hanc Platonis sententiam. Primò
 eum

sum carpit: quia cum anima non sit magnitudo, non est prædita rectitudine, & reflexione in circulum; hæc namque sunt affectiones magnitudinis. Præterea, si Plato reflexionem, & circulum intellectus refert ad eius intellectiōnem, hoc etiam rectè dici non potest. Primò, quia intellectio est ex vno in aliud: & se habet, non vt continua magnitudo; sed vt numerus consequenter se habens, ex indiuiduis constans: & si continua fuerit, non est continua, vt magnitudo; sed vt actio. Præterea, si anima rationalis est circulus; & intelligit per contactum, tangendo indiuiduum aliquod; quomodo circulus valet tangere vnum indiuiduum? Præterea, intellectio non videtur posse dici circulus; quoniam vel est intellectio ad actionem dirigens, vel ad contemplationem: si ad actionem; in ea consideratur principium, & finis à principio distinctus; nam actio finis est: & propterea non est conuolutio; si intellectio dirigat ad contemplationem; in attinentibus ad scientiam, principia à fine distincta sunt; principia sunt definitiones, scibile autem est affectio de subiecto; quare in ea quoque intellectiōne non reperitur conuersio, & circulus. Quòd si dicimus in intellectu inesse circulum per repetitionem eiusdem, hoc quoque dici non potest: quoniam dum intelligimus, non in circulum infinities repetimus idem. Accedit, quòd intellectio, & syllogismus, potius est similis cuidam quieti, & statui, quam

motui: quia intellectio, in termino, & sine posita est; & nobis conuenit requiescentibus, sedatisque animi perturbationibus, non motis. Propterea addit in cont. 50. Latet autem causa, cur cœlum in orbem feratur: neque enim animæ substantia causa est, quòd cœlum ita feratur; sed ex euentu ita mouetur, &c. Hæc, & similia sunt, quæ Aristoteles contra sententiam Platonis affert: per quæ minimè euerit eam; sed solùm manifestat, quæ à Platone tribuuntur animæ, vel intellectui, esse vera, tanquam de causa, & per translationem; non autem propriè: & hoc libentissimè concedunt Platonici, qui ad solam proprietatum conuenientiam respiciunt. Et hoc nedum faciunt Platonici, verùm etiam ipsemet Arist. qui in 8. Metaph. cont. 10. ait, rerum essentias perinde se habere ac numeros; & in 3. de anima cont. 10. intellectionem quandam dicit similem lineæ rectæ, aliam circumflexæ: & in lib. de sensu & sensili, communem sensum centro circuli ait, esse similem; id ipsum facit & alibi: & iure quidem; nam incorporea valde latet; propterea metaphoris, & similitudinibus à re corporea sumptis explicanda sunt. Sic itaque rectitudo, & conuersio, ratione diuersorum consideratur in anima: nō quidem ea corporum; sed spiritualis, ei corporū conuenienti proportionē respondens. Et dum addit Aristoteles, intellectionem non esse similem circulo, & id ipsum ostendit: proculdubio de vno loquitur Plato,

Plato, ad aliud respicit Aristoteles. Considerat Plato præcipuam rationalis animæ intellecti-
 onem; quæ est per reditum animæ in se, &
 nexum rationum cum ideis; qui nexus dici-
 tur metaphoricè tactus; ratio autem, & idea,
 sunt indiuiduum, quod tangitur: in qua ope-
 ratione cõsideratur circulus, cùm ratione in-
 tellectionis, tum ratione appetitus. Ratione
 intellectionis: quia mens in seipsam intelli-
 gendo conuertitur; & anima mentem imi-
 tans, in se, & in mentem, vt in principium, re-
 flectitur: qui contactus, conuersio, & reflexio,
 in cœlorum animis continua sunt, absque vlla
 temporis intermissione; immò supra tempus
 eleuata. Præterea adest circulus, ratione appe-
 titiõnis; quoniam eximio quodam affectu, a-
 nima in mētem, mens in se, & in ipsum vnum
 reflectitur: propterea eodem quoque affectu,
 & desiderio, orbem, cui absolutè anima do-
 minatur, ab eodem ducit ad idem; vt effectus
 pro facultate suæ causæ, suoque principio si-
 milis sit. Et quamuis intellectio aliqua ex par-
 te sit similis statui, & requieti; attamen latè su-
 mendo motum, primò in mēte est motus, pro
 transitu ab esse ad agere, & pro perfectione in-
 telligentis ab intelligibili saltem ratione di-
 stincti: in anima adhuc magis propriè, & cum
 maiori alteritate seruatur motus; ob maiorem
 distinctionem rationum, & progressum ex v-
 na in aliam. Sic itaque intellectio, aliqua con-
 sideratione motui; alia verò statui, & requieti

similis est. Sed Aristoteles secus sentiens de
deis, de rationibus, de modo intelligendi, ac
demum de compositione animæ; iure merito
de adnexis, & pendentibus ab his, secus sen-
tit, & secus loquitur. Rectè itaque cum Plato-
ne dixit Plotinus, animam cœli mouere in or-
bem; quia mentem imitatur, quæ in seipsam
conuertitur.

An Cœli motus sit naturalis.

CAP. VIII.

Quoniam cœli motus, & à natura, &
ab anima, & à mète pendet; propter
eà variis conditionibus est præditus,
variisque denominationibus deno-
tari potest. Primò cœli motus à natura pēdet;
à qua hoc recipit, vt cœlum sit natum ita mo-
ueri, & sit procliue ad illum motū; per quam
naturam, & facilitatem, siue propensionem,
motus ille naturalis dicitur: Vt verò ab effi-
ciente, & proximè mouente, pēdet ab anima;
à qua habet trāsitum ex vno in aliud, fluxum,
& operationem suę naturali inclinationi con-
gruentem; per quam animam motus ille ani-
marius nuncupatur: Remotè pendet à men-
te, tanquam à dirigente, & tanquam ab ea,
quam anima nititur pro facultate imitari; à
qua mente motus cœli habet, vt semper sit si-
bi consimilis, & æternus; vt in lib. de Regno
asseritur. Sic itaque in cœlo motus naturalis,
animarius, voluntarius, métalis, siue diuinus,
in